

„Boldogabb családokért”[®] Családi Életre Nevelés (CSÉN) program

PROGRAMBEMUTATÓ

sztenderdizált, védjegyoltalom alatt álló program

szemléletmódja, történelme, módszerei, szakmai összefoglalása

kisfilm: ["Boldogabb családokért"® Családi Életre Nevelés \(CSÉN\) program | rövid - YouTube](#)

tanulmány: A JÖVŐRE HANGOLVA – a "Boldogabb családokért"® CSÉN program,
mint a JELEN innovációja a JÖVŐ családjaiért

https://www.csaladtudomany.hu/wp-content/uploads/2023/05/AJovore-Hangolva_BoldCsaladokert-CSEN-Program_2023-02-27.pdf

HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYEI BEVEZETÉS, MEGHONOSÍTÁS

2022/23-as tanévben 2 intézményben kísérleti jelleggel

2023/24-es tanévben 4 intézményben mentori támogatással

Pedagógusok módszertani képzése és az intézményi CSÉN munka
mentori kísérése a Program szakemberei részéről

HAJDÚDOROGI
FŐEGYHÁZMEGYE

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program Alapítója, szervezeti háttere

Hortobágyiné dr. Nagy Ágnes
orvos,
Programalapító,
a SZÉK Egyesület Szakmai Felelőse

**Kecskemét-Széchenyivárosi
Közösségépítő
Egyesület
Kecskemét**

**Életünk a család!
Család- és Egészségpedagógiai Prevenációs
Nonprofit Közhasznú Kft.
Budapest**

www.holnaphonlap.hu

www.eletunkacsalad.hu

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Lelke és motorja:

a **SZENTLÉLEK**

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program
A boldogságfogalom megközelítése

„BoldogaBB”

BIBLIAI NYOLC BOLDOGSÁG

A NYOLC BOLDOGSÁG

- 3 „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.
- 4 Boldogok, **akik szomorúak**, mert majd megvigasztalják őket.
- 5 Boldogok a **szelídek**, mert övék lesz a föld.
- 6 Boldogok, **akik éheznek és szomjaznak az igazságot**, mert majd eltelnek vele.
- 7 Boldogok az **irgalmasok**, mert majd nekik is irgalmaznak.
- 8 Boldogok a **tiszta szívűek**, mert meglátják az Istent.
- 9 Boldogok a **békességben élők**, mert Isten fiainak hívják majd őket.
- 10 Boldogok, **akik üldözést szenvednek az igazságért**, mert övék a mennyek országa.
- 11 Boldogok vagytok, **ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és hazudozva minden rosszat rátok fognak énmiattam.**
- 12 **Örüljétek és ujjongjatok, mert nagy lesz a mennyben a jutalmatok! Így üldözték elöttetek a prófétákat is.**

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Rövid összefoglalás

30 évre visszatekintő családpedagógiai tevékenység

- 3-18 éves korú tanulókat, egyetemista fiatalokat,
- fiatal felnőtteket, szülőket megszólító
- család-órák keretében zajló
- tematikus foglalkozássorozat,
- osztályonként/csoportonként 2 fő CSÉN tanácsadó vezetésével

Szakemberek felkészítése erre a tevékenységre

- CSÉN Módszertani, Szakmai továbbképzések
- CSÉN Mentorprogram:
 - CSÉN program meghonosítása
 - mentor CSÉN tanácsadók által több éven át tartó szakmai kísérés

Mindezekkel kapcsolatosan CSÉN szakmai – módszertani anyagok készítése

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program Több mint 30 éves "történelme" 1990-2023.

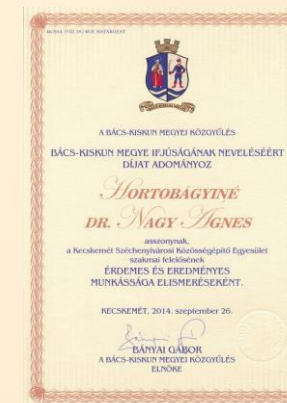
Szociális és Családügyi Minisztérium
CSALÁDOKÉRT DÍJ 2002.
Emberi Erőforrások Minisztériuma
PRO FAMILIIS DÍJ 2016.

Szociális és Munkaügyi Minisztérium
Mintaprojektje
2008.

Kecskemét Megyei Jogú Város
Közgyűlése
Kecskemét Ifjúságáért Díj
2010.

Bács-Kiskun Megye Közgyűlése
Bács-Kiskun Megye Ifjúságának
Neveléséért Díj
2014.

21 Nő az
Egészségügyért
Alapítvány
elismerő
oklevele
2018.

„Hagyományos
családmodell”
Díj
Családtudományi
Szövetség
2022.

Magyar Ezüst
Érdemkereszt
Magyarország
Köztársasági elnöke
2023.

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program Szemléletmódja

**...elgondolkodtatás, rávezetés,
személyesség, érintődés ...**

**Érett személyiségek nevelése,
akik alkalmassá válhatnak
érett kapcsolatokra**

Családi életre nevelés (CSÉN)

2013-tól Köznevelési keretek között

Önálló CSÉN foglalkozások/CSÉN órák lehetősége

NAT 2013-tól folyamatosan : az 1-12. évfolyamon az órakeret 10%-ának szabad felhasználásával szabadon választható heti 1 órás CSÉN tantárgy kerül bevezetésre a Népesedési Kerekasztal Hortobágyiné dr. Nagy Ágnes önkéntes Köznevelési Munkacsoportvezetői tevékenysége eredményeként.

Tantárgyba integrált CSÉN foglalkozások:

"CSÉN percek"

- Osztályfőnöki, Erkölcstan-Etika-Hittan, Technika, Életvitel és Gyakorlat
- Egészségtan, Biológia
- Magyar nyelv és irodalom és bármely Idegennyelv, stb.

KÖZNEVELÉS | FELŐKÖLTETÉS | SZAKKÉPZÉS | TOVÁBBKÉPZÉS | NYELVVERSENY | KÉPESÍTÉSEK ELISMERTETÉSE | KÖRHEVETALI ÜGYEK

Köznevelés < Kerettantervek < A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozás <

Kerettantervek egyes iskolatípusra, pedagógiai szakaszra, tantárgyra, vagy sajátos köznevelési feladat teljesítéséhez <

Kerettantervek egyes iskolatípusra, pedagógiai szakaszra, tantárgyra, vagy sajátos köznevelési feladat teljesítéséhez

- Kány János Tehetséggondozó Program kerettanterve
- Tervei-alkalmazói előnyök kerettanterve
- Sportolási nevelési-csapat kerettanterve
- Árpád János Kollégium Program SAJKP előnyei

AJÁNLOTT TARTALMAK

- Felkészítő a kerettantervek alkalmazásához
- Tárgylevel és alapprogramok
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára
- Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára

A tantárgy nevelési feladata a kerettanterv közzétett Word-dokumentumairól

- Családi életre nevelés 1-4. évfolyam
- Családi életre nevelés 5-8. évfolyam
- Családi életre nevelés 9-12. évfolyam

Családi életre nevelés (CSÉN)

Nevelési célok a Nemzeti Alaptantervben

„A **Nemzeti alaptanterv (NAT)** által megjelölt **fejlesztési területek – nevelési célok** között szerepel a **családi életre nevelés** mint olyan feladat, amelynek minden tantárgy célkitűzése között meg kell jelennie:

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus **családi minták közvetítése**, a családi **közösségek** megbecsülése.

A felkészítés a családi életre -többek közt- segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a **felelős párkapcsolatok kialakításában**, ismereteket közvetít a **konfliktusok kezeléséről**. Az iskolának foglalkoznia kell a **szexuális kultúra** kérdéseivel is.”

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program CSÉN foglalkozások kerete, bekapcsolódás

HAJDÚDOROGI
FŐEGYHÁZMEGYE

Hajdúdorogi Főgyházmegyei Intézményekben

- Pedagógiai programban meghatározottak szerint:
pl. osztályfőnöki és/vagy hittan órák keretein belül, a Program meghonosításával a CSÉN az iskolai működés részévé válik, ezért a résztvevőknek díjmentes

A CSÉN foglalkozásba, család-óra[®]-ba való bekapcsolódás

- Önkéntes, a gyermek lehet *szemlélődő* is
- Nincsenek jó és rossz válaszok, mert minden válasz egy új nézőpontból világíthatja meg az adott témát, és amellyel a többiek vitatkozhatnak
- A tanuló jövődöbeli, saját maga alapította családjára koncentrálni, így mozgásba lendíti a belső motivációt a minél teljesebb megvalósítás érdekében

Forrás: <https://www.efrem.hu/nyisd-meg-a-szivem-hogy-befogadjon-sillye-jeno/>

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Célok, értékrend

„Megítélésünk szerint érték az élet, a személy, a házasság, a család.

Hisszük és valljuk, hogy a fogamzás pillanatában elindul a megismételhetetlen, egyedi és pótolhatatlan emberi élet, és az emberi élet érték a fogamzás pillanatától a természetes halálig.”

Hortobágyiné dr. Nagy Ágnes Programalapító

A CSÉN program legfontosabb célja **a házasság és a család értékének védelmezése, erősítése.**

Fontos: úgy kísérje a fiatalokat kisiskolás kortól a serdülőkor viharain át személyiségük megszilárdulásáig, hogy

- önmagukat és másokat elfogadó, szeretni és tisztelni tudó,
- önálló és döntésképes, önazonos, érett felnőttekké váljanak,

akik készek

- az együttműködésre, kapcsolatok kialakítására és megtartására,
- azonosulni értékrendjükben az egyetemes emberi és a keresztény értékekkel,
- élethivatásukat felvállalni és megvalósítani.

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Alkalmazott módszerek

- **Interaktivitás:**
az egyes témák történettel, filmmel, játékkal történő felvezetése, beszélgetés, érzelmi ventilláció lehetősége
- **Vitaindítás, nem formális tanulási módszerek**
az erkölcsi és etikai értékek fejlesztésére
- **Élmény- és drámapedagógiai eszközök**
az egyes témák, jelenetek élményszerű megjelenítéséhez
- **Nem csupán egyszerű és egyszeri információközlés, hanem a résztvevőkkel való tartós vagy több alkalomra szóló együttműködés, kompetenciafejlesztés**

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Kerettantervi tematikai egységek-modulok

1. Család, mint a társadalom legalapvetőbb egysége és annak működése
2. Társas kapcsolatok - kommunikáció - konfliktuskezelés
3. Jellem és értékrend
4. Önismeret és érzelmi intelligencia
5. Nemiség- férfi/női identitás- szexualitás- párkapcsolatok
6. Útelágazások, zsákutcák, útvesztők avagy Veszélyek és devianciák, döntéshelyzetek
7. Változások, azok következményei és kezelésük

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Várható hatásai

- az önismeret, önértékelés elmélyítését szolgálja,
- a szociális és életvezetési készségek fejlesztését, elősegítve
- az érzelmi intelligencia fejlődését,
- az együttműködő és asszertív kommunikáció és konfliktuskezelés készségszintű használatát

A **CSÉN hosszútávú befektetés**, amely nem hordoz azonnali eredményt, a szemléletformálás és készségfejlesztés lassú, következetes munka eredménye **ugyanakkor:**

az **ÉRZELMI VENTILLÁCIÓ** lehetősége rövid távú segítség

az érzelmi állapot, illetve a befogadó és nyitott lelkiállapot megteremtéséhez

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program CSÉN foglalkozások - Megvalósulás

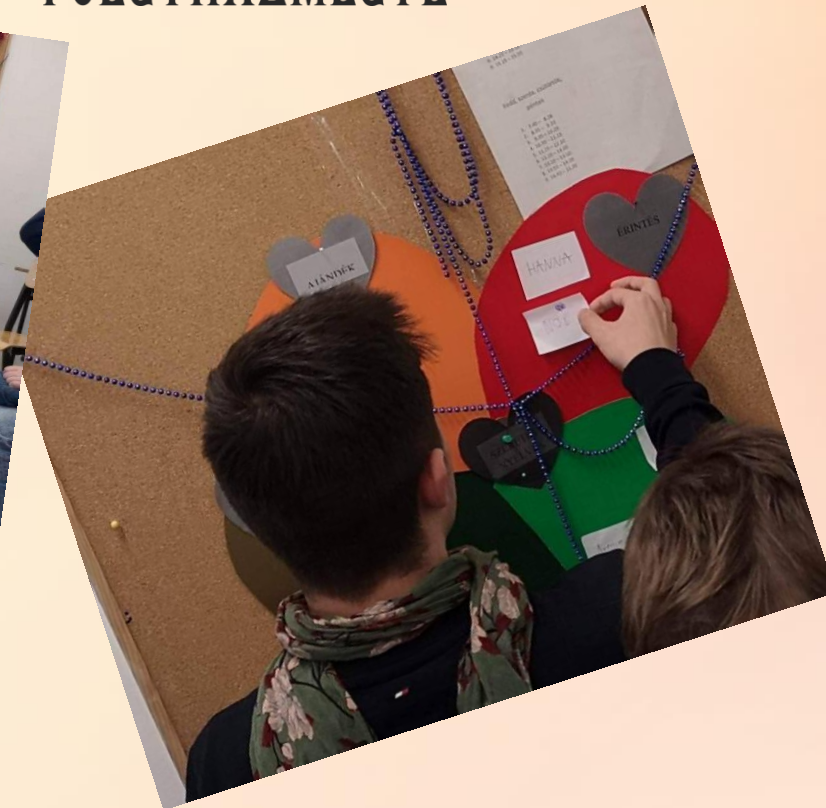
HAJDÚDOROGI
FŐEGYHÁZMEGYE

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program CSÉN foglalkozások - Megvalósulás

HAJDÚDOROGI
FŐEGYHÁZMEGYE

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

3. osztályosok véleménye a CSÉN órákról

- ☺ „Tetszett, hogy tisztelettanúsító szabályokat állítottatok fel, sok jó játékot találtatok ki. Mind megérdemelnétek ezer csillagos ötöst egész éves kemény munkátokért.”
- ☺ „A CSÉN órák kedvesek, vidámak, érzésekkel teliek voltak. Ezekben a napokban jöttem rá arra, hogy milyen fontos az összetartás, bizalom, boldogság, megbízhatóság, és ... néha egy kis bolondozás.
Erre jó a CSÉN!”

4. osztályos diákvélemény

- ☺ „Nekem nagyon, de nagyon tetszett!”
- ☺ „Bennem a REMÉNY ÜNNEPEL!”

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Középiskolás tanulók visszajelzései

- ☺ „Végre egy óra, ahol játékosan tanulunk, és ahol meg lehet a dolgokat beszélni.”
- ☺ „Sok játék alapján tanultam meg a szeretet értelmét, azt, hogy hogyan törődjek az emberekkel.”
- ☺ „Megtanultam, hogy nekem kell megoldani bármilyen problémát és tennem kell, hogy elérjem a célokat!”
- ☺ „Maradandó volt, hogy az ember fájdalma mennyire megérintette a többieket.”
- ☺ „Megpróbálom a rossz szokásaimat, tulajdonságaimat leküzdeni anélkül, hogy ezt más mondaná, önszántamból”
- ☺ „Jobban megismertük egymást, úgy érzem bensőségesebb lett az osztály viszonya egymással.”

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Pedagógusok visszajelzései

- ☺ „Olyan új szemléletet, módszereket kapunk a kezünkbe, amiket nemcsak a CSÉN órákon, hanem az egyéb tanórákon is hasznosítani tudunk. A CSÉN mint egy háló, átszövi a munkánkat”
- ☺ Matematika tanár – fogadóórára azért jöttek be szülők, hogy megkérdezzék, mi történik az órákon, mert az addig matematikát nem kedvelő gyerekeik megszerették a matekot.
- ☺ „Mélyíti az osztályközösséget és a bizalmat. Lehetőséget ad megkönnyebbülésre, utána jól tudnak figyelni. Csak a legjobbakat tudom mondani!”
- ☺ „Olyan gyerekeket is sikerélményhez tudok juttatni, akiket a többiek nem nagyon választanak, de igyekszem a feladatokat úgy megfogalmazni a BINGÓ-ban, hogy őket kelljen választani, így mindenki szalad hozzájuk, nagyon boldogok! Ez a játékos forma nagyon nagy segítség a közösségépítésben.”

„Boldogabb családokért”[®] CSÉN program

Elterjedése, bekapcsolódó intézmények

Magyarországon:

- Kecskemét, a projekt bölcsője és mintavárosa 1990.
2007-től önkormányzati támogatással
- Váci Egyházmegyei EKIF, **mint referencia intézményfenntartó** 2015.
Kaposvári Egyházmegye 2020.
- Szombathelyi Egyházmegye 2021.
- Szalézi Intézmények 2022.
- Győri Egyházmegye 2022.
- Miskolci Lévy Református Gimnázium 2022.
- Hajdúdorogi Főegyházmegye 2 intézménye 2022.
- Esztergom - Budapesti Főegyházmegye 2023.

Határon túl:

Kárpátalja (2003.), Felvidék (2007.), Erdély(2008.), Délvidék (2008.) és Szatmárnémeti (2010.)

„Boldogabb családokért”[®]CSÉN program

Mentori Támogatás

4 féléves együttműködés a Hajdúdorogi Főegyházmegye
4 intézményében főegyházmegyei támogatással

HAJDÚDOROGI
FŐEGYHÁZMEGYE

1. Havi együttműködés – mentor CSÉN tanácsadók rendelkezésre állása
Szentannai Judit és **Andai Anikó tapasztalt** mentor CSÉN tanácsadó személyesen segíti a programadaptációt: elektronikus konzultációs lehetőség szakmai segítségnyújtás, esetmegbeszélés, tanmenet-, foglalkozáselőkészítés és - követés céllal
2. Mentori nap a 4 iskola saját helyszínén
Személyes helyszíni konzultáció, bemutató család-órák tartása hospitálás céllal
3. CSÉN Szakmai nap
A CSÉN szakmai gyakorlat elmélyítésére, tapasztalatcserére alkalmas szakmai fórum, félévente 1 alkalom

„KISZERETNI A JÓT...”

HAJDÚDOROGI
FŐEGYHÁZMEGYE

„Minden egyes gyermek egy csoda. Nem lehet tudni, hogy kiben mi lakozik: egy új Ady Endre vagy épp Blaha Lujza. Ha ajtót nyitunk előttük, esélyt adunk nekik, hogy kibontakoztassák a személyiségüket, a tehetségüket. Nem kell hozzá mást tenni, csak egymásból a jót „kiszerezni”.

Böjte Csaba, ferences szerzetes